SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:891

av Jennie Bergius Eriksson och Elise Ryder Wikén (båda M)

Stärkt undervisning om ANDTS, riskbruk och beroende i skolan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge Skolverket i uppdrag att se över styrdokumenten och säkerställa att undervisningen om riskbruk och beroende stärks, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Skolan har ett viktigt ansvar för att främja barn och ungas trygghet och hälsa. I dag ingår delar av undervisningen om tobak, alkohol och narkotika och spel i ämnen som idrott och hälsa samt biologi, men omfattningen varierar stort mellan skolor och kommuner. Det finns ingen tydlig nationell styrning som säkerställer att alla elever får likvärdig kunskap. Enligt folkhälsomyndigheten och Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (CAN) har ungefär 4% av unga i åldern 16–29 år ett riskabelt spelande eller spelproblem. Bland pojkar i gymnasiet har så många som 14% spelproblem jämfört med 1% bland flickorna. Enligt flertalet rapporter är trenden att andelen gymnasieungdomar med spelproblem under de senaste fyra åren (2020-2024) fördubblats. Och risken är också betydande för att du som något äldre, även om du lämnar ditt missbruk i ung ålder, senare återfaller i missbruk.

Forskning visar att tidig och kunskapsbaserad undervisning om riskbruk och beroende kan bidra till att skjuta upp debutåldern för alkohol och narkotika och minska risken för framtida missbruk. Enligt Folkhälsomyndigheten har omkring var tionde ung vuxen (16–29 år) använt narkotika det senaste året. Tidiga insatser i skolan är en viktig del av det förebyggande arbetet. Detta arbete behöver därför ytterligare likriktas och kvalitetssäkras. Många skolor använder idag det nationella ”utbildningsmaterialet ANDTS på schemat”, (Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar) vilket förvaltas av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN). Materialet är anpassat för mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet och hjälper lärare att väva in diskussioner om spel om pengar och riskbruk i den ordinarie undervisningen. Fördelen med detta angreppssätt är att ämnet kan komma att lyftas ur flera perspektiv och frågeställningar under ett läsår. Men en uppenbar risk uppstår samtidigt i att undervisningen och innehållet blir ojämnt och att det förebyggande arbetet inte sällan därför blir beroende av den enskilda skolans resurser och engagemang.

Samtidigt rapporterar polisen och flera kommuner om ökad normalisering av narkotikaanvändning, bland annat i krog- och gymmiljöer. För att motverka denna utveckling behöver skolan ge alla elever grundläggande kunskap om riskerna med tobak, alkohol och narkotika, samt om beroendeproblematik generellt.

Regeringen bör därför överväga att ge Skolverket i uppdrag att se över styrdokumenten och säkerställa att kunskap om riskbruk och beroende ges en tydligare plats i undervisningen. Detta skulle stärka skolans hälsofrämjande uppdrag och bidra till en mer likvärdig utbildning över landet.

Jennie Bergius Eriksson (M) *Elise Ryder Wikén (M)*